

Veteranul Constantin NEACȘU

(interviu realizat la data de 27 septembrie 2006, la sediul Asociației Naționale a Veteranilor de Război, filiala Ploiești, județul Prahova, de către reprezentanții Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, Nicoleta Gheorghe și Cristina Giugăl)

VCN: În 1943, pe 1 aprilie, am plecat militar, la (Regimentul) 23 Infanterie Călărași, județul Ialomița. Am făcut acolo două luni de zile de instrucție, și după aceea ne-a trimis în comuna Tătărăști, județul Cetatea Albă. Acolo am făcut tranșee, poate dumneavoastră nu știți ce sunt, sunt acele șanțuri prin care se mergea. Am stat acolo până toamna.

După aceea ne-a băgat, în colț, în săval, pe Nistru, în Bugas Karolina, la Marea Neagră. Acolo am stat mai mult. De Crăciun, a venit și mama la mine acolo.

Și noi, cu studentul Guță Ion, treceam peste Nistru, dincolo. Acolo era o insulă, la marginea căii ferate, care mergea în sus (la nord) la Ovidiopol și spre Odessa.

Acolo am stat până primăvara sau mai târziu așa, nu-mi mai aduc bine aminte.

Pe 19 august 1944, am plecat din Bugas Karolina și am ajuns iarăși în comuna Tătărăști, județul Cetatea Albă. Acolo ne-au înconjurat rușii și nu am mai avut ce să mai facem.

Un sergent, al cărui nume nu-l mai țin minte, a încălecat pe un cal bălan, a trecut coada Mării Negre, dincolo, sau dincoace că este aici la noi acum, și ne-a spus că a stat de vorbă cu generalul Antonescu și cu regele Mihai, într-o mașină rusească (???). Ne-au spus să ne predăm. În momentul acela, îl aveam cu noi pe căpitanul Mihai.

Căpitanul Mihai ne-a spus:

- *Băieți, nu avem ce face. Trebuie să înaintăm!*

A venit sergentul, care ne-a spus că trebuie să trecem acolo ca să ne predăm.

Cei ce erau cu noi, nu au vrut să mai vină încoace unde era mașina aceasta.

Acolo era o bătrână, cu o pușcă mitralieră în mână să ne împuște și a venit și un om bătrân, îl văd ca și astăzi, atâta era:

- *Ce ai cu ei, mă? Ce ai cu ei? Aceștia sunt niște copii.*

Aveam 20 de ani și acum am făcut 84 (de ani) și 2 săptămâni.

R: Mulți înainte!

VCN: Sărut mâna!

Și într-adevăr ne-a iertat. La un moment dat, am plecat prizonieri și nici noi nu știm cum ne-am trezit în spatele Odesei. Acolo, ne-au băgat într-o râpă așa, eram păziți de o rusoaică și un rus la capăt, în sus nu puteai să urci, iar în jos dădeai de o apă, de mare și nu aveam unde să ne ducem. Ne-au ținut acolo, vreo 3 sau 4 zile. Despre mâncare ... Maica Domnului!

După aceea, au venit și ne-au încărcat în vagoane și ne-au dus în regiunea Dombas.

Acolo ne-au triat:

- *Tu poți să muncești! Tu mergi încolo!*

Ne-am rătăcit. Mai erau acolo un sătean, un prieten, un cutare și ne-au risipit. Ne-au băgat în lagărul 280/3¹. Și de acolo o parte am fost la munca câmpului, la care am luat și eu parte. La ora 12 ne dădeau mâncare. Intendentul care era cu noi, că noi eram 100, s-a dus la un pom rotat, acolo la umbră și dădea în primire câte 20 lui Neacșu, 20 lui Vasile, 20 lui... în total 100 și la munca zarzavatului, la grădinărit.

La un moment dat, nu mai știu cât am stat acolo, ne-au repartizat la mina de cărbuni, situată la vreun km. Acolo eu munceam o oră pe zi, de exemplu de la 7 la 8, dar era muncă grea. Mă îmbrăcam într-un costum de cauciuc, cu o pălărie mare, cu căștile la urechi, la 500-700m, cât puteam să rezist la

¹ Lagărul NKVD nr. 280 a funcționat în perioada 1944-1954, în orașul Stalino (astăzi Donețk), Ucraina. Acesta a fost organizat prin ordinul NKVD al URSS nr. 001346 din 6 august 1943, ca lagăr de tranzit pentru frontul din Caucazul de Nord. La data de 3 iulie 1945, în lagărul nr. 280 erau concentrate 49.150 de persoane.

apă aceea și acolo băgam lemne pentru *butit* (pe rusește), la noi, nu știu cum s-ar spune. Și eu doar atât făceam, luam lemne de aici, de pe lift și le dădeam drumul pe apă și care avea nevoie de lemne ... apa aceasta, Dumnezeu știe unde mergea, luau oamenii lemnele pentru lucru.

După aceea, s-a ivit un bătrân acolo, care m-a luat cu el prin curtea minei și la bucătărie. Odată, am vrut să cer să merg acum să văd și eu cum a fost, cum am fost atunci și cum sunt astăzi ...

- *Odin celovek* la bucătărie, așa ziceau.

Dădeam ajutor la bucătărie. Acolo venea cineva îmi umplea castronul cu mâncarea care era, eu curățam la cartofi, la ardei, la toate astea. Asta făceam și în timpul liber.

R: Care era tratamentul în lagăr? Cum se purtau?

VCN: În lagăr, domnișoară, nu avea cine să se poarte frumos cu mine, dacă la poartă era rusoaica și rusul aici, gardurile de sârmă ghimpată aveau 4 m și aveai un pat, fotoliu de paie.

La 21 octombrie 1944, ne-au dat drumul acasă. Norocul nostru a fost că a venit o comisie de medici americani care ne-a controlat și spunea *horoșaiia rabota și davaite domoi!*

Ne-a dat drumul la 1.623 de români și cred că erau și 600 de unguri, dar ungurii și românii nu se aveau bine, cum te prindea dădea după tine sau invers.

Ne-am suit în vagoane să venim în România, am venit 32 de *bouvagoane*, cu wc-ul acolo, scuzați-mi exprimarea, și mâncarea ... Dumnezeu de sus! și am ajuns în gară la Iași.

Aici, un căpitan, fașă de care eu eram mai voinic, venea să ne numere și să ne vadă:

- *Măi băieți, care sunteți bolnavi?*

Cum l-am văzut că s-a îndepărtat, noi am sărit din vagoane, că nu mai închideau ușa ca să asigure vagonul. Îmi aduc aminte, era porumbul verde. Și ne-am împrăștiat și ne-am trezit la Centrul de Recrutare Iași Ziduri / Poarta.

A doua zi a venit rusul cu rusoaica ca să ne ia și să ne ducă la Sighetul Marmației, în Ungaria atunci.

Căpitanul a început să înjure:

- *Nu îi mai luați pe oamenii aceștia de aici!*

Ne-au ținut vreo săptămână, ne-au dat mâncare, ne-au băgat la baie. Ne-am spălat și noi, dar eu tot cu cămașa pe mine...

Ne-au triat pe direcții, vreo 7 din București, 2 din Oltenia, și cu mine care mergeam spre Urziceni (județul Ilfov atunci), la 15 km spre București. Ne-am suit care cum am putut într-un tren cu 2 vagoane.

În gară la Tecuci, conductorul să ne dea jos:

- *Cine sunteți?*

Lângă noi erau 2 ruși care ziceau să ne dea jos. Noi am zis că *mergem acasă, suntem foști prizonieri și ne-au dat drumul din Uniunea Sovietică*. Rușii au auzit: *idite!* A scos unul dintre ei pistolul.

Am ajuns în gară la Urziceni, cu cascheta aceea rusească, în spate cu sacul de merinde și cu gamela, care a rămas la mama la țară.

A mers de la stație, cu mine vreo 100 m.

I-am zis atunci:

- *Ori spre Ploiești, ori spre București.*

- *Domnule mecanic, uite-l pe băiatul acesta!*

Și m-a dat în primire mecanicului, care mergea cu locomotiva pac, pac, pac! I-am povestit mecanicului cât am putut. M-a și pupat:

- *Mă, taică, am și eu băieți, dar sunt mici.*

- *Lasă, nene, să nu ajungă prin ceea ce am trecut eu!*

Am trecut Ialomița și a zis:

- *Opresc la semnal, ca să te dai jos.*

Și am luat-o pe jos, aveam 700 m până să cobor în satul meu Dridu, actualmente județul Ialomița. Până să parcurg distanța aceasta, era să cad într-un puț părăsit. Pe mal când am călcat, mi-a fugit piciorul

înapoi și am dat cu mâinile în mărăcini. Am văzut cumpăna și furca de la puț. 22 m avea în adâncime. Primăvara următoare i-am spus tatei:

- *Aicea era să fiu eu mort.*

Când am intrat în sat, m-am dus întâi la sora mea, al cărei soț a murit tot pe front la Sighet, și la sora mea m-a recunoscut câinele după 4 ani, când am zis *Bobică, Bobică!* Nu a mai lătrat și a dat din codiță. Soră-mea a închis ușa și a zis:

- *Nu veni la mine!*

- *Măi, fată, dă drumul la ușă că eu sunt!*

În spate a venit un frate de-al cumnatului să-mi dea în cap.

- *Bă, Nicule, nu da, că sunt eu Titi.*

- *Nea Titi!!!* și mi-a dat drumul în curte. Sora mea a căzut ca o bleagă.

Era sâmbătă seara, în sat era, cum se spunea înainte, serată la Ionașcu (chermeză se spune acum).

Am mai mers de la sora-mea până la șoseaua 100m. Tata când m-a văzut:

- *Cum de ai scăpat?! – plângând și nu s-a sculat din pat:*

- *Lasăți-mă să mă liniștesc ..., a mai zis.*

Când m-a văzut mama, mama a fost tare:

- *Titi, tu?*

- *Da, mamă, eu sunt.*

- *Ce este acestea de pe tine? – m-a întrebat ea când m-am dezbrăcat de cămașă.*

Când s-a trezit tata, a zis:

- *Viu ai fost și te-ai aflat ... te-a născut maică-ta din nou!*

Aveam 41,5 kg, când m-am dezbrăcat și m-am băgât în albie, la spălat.

Toți de la serată s-au strâns în curte la tatăl meu:

- *Băi Titi, pe al meu nu l-ai văzut?*

- *Nea Nicolae, l-am întâlnit pe Gheorghe în cutare loc, dar ne-am rătăcit.* Gheorghe s-a întors acasă și a murit acum doi ani, săracul. Și aceasta a fost toată treaba.

A venit o nașă a mea, care s-a uitat așa la privirea mea și a zis:

- *Aoleu, trebuie să aducem pe doctorul de la Căldărușani, că are o uitătură suspectă.*

Tata a pus calul la căruță și a venit cu doctorul. M-a controlat acesta, care a zis:

- *Domnule, trebuie dus la spital central de la București, că pare să aibă ceva la cap.*

Tata mi-a spus abia după ce l-a dus pe doctor acasă.

R: Voiam să întreb despre lagăr dacă vă mai amintiți de cei care au murit, de ce mureau și unde erau îngropați?

VCN: Acolo în lagăr nu prea au murit. Erau împărțiți pe trei categorii, cei mai bolnavi la *oka*, pe cei ai doilea îi luau la munca câmpului, iar pe cei din a treia grupă îi băgau la mină. Care mureau erau îngropați într-un cimitir de la 100 m, îi făceam o groapă și îl băgam acolo, fără preot, fără slujbă, fără nimic... noi colegii îi îngropam ... Și eu am avut doi ... unul de aici din Prahova, din Belgiuc – Grigore Vasile și unul din satul meu, Valică îi ziceam noi. Muriseră de bolnavi. De bătut nu ne băteau.

Venea rusul la poartă și spunea:

- *Îmi dau o sută de oameni!*

Și îi căutam o sută de oameni sănătoși. El mergea înainte și noi după el la munca câmpului. Când mergeam la mină, ne conducea o santinelă câte 10-15 oameni care lucram la mină.

Am stat acasă vreo lună de zile, cu o săptămână înainte fusese nuntă soră-mii.

Am fost prizonier între 19 august – octombrie 1945, așa scrie în livretul militar.

Cam atâtea am avut să vă spun.